

ТКАЧЕНКО Тетяна,
д. е. н., професор,
завідувач кафедри туризму та рекреації
Київського національного торговельно-
економічного університету
вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна

E-mail: t.tkachenko@knute.edu.ua
ORCID: 0000-0001-6144-8528

ДУПЛЯК Тетяна,
к. е. н., доцент кафедри туризму та рекреації
Київського національного торговельно-
економічного університету
вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна

E-mail: t.dupliak@knute.edu.ua
ORCID: 0000-0001-5187-8903

ЗАБАЛДІНА Юлія,
к. е. н., доцент кафедри туризму та рекреації
Київського національного торговельно-економічного університету
вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна

E-mail: y.zabaldina@knute.edu.ua
ORCID: 0000-0003-2741-5604

ІВЕНТ-ІНДУСТРІЯ ТА ТУРИЗМ У СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Визначено сутність і види івентів. Досліджено регіональну структуру міжнародного ринку бізнес-івентів і запропоновано рейтинг країн за рівнем впливу івентів на економіку. Проаналізовано магістерські освітні програми з івент-менеджменту в туризмі провідних закладів вищої освіти у світі. Розглянуто перспективи виходу івент-індустрії з кризи, спричиненої пандемією COVID-19.

Ключові слова: івент, івент-індустрія, івент-менеджмент, бізнес-івенти, івент-туризм.

Ткаченко Т., Дупляк Т., Забалдіна Ю. Івент-індустрія и туризм в мировой экономике. Определена сущность и виды ивентов. Исследована региональная структура международного рынка бизнес-ивентов и предложен рейтинг стран по уровню влияния ивентов на экономику. Проанализированы магистерские образовательные программы по ивент-менеджменту в туризме ведущих высших учебных заведений в мире. Рассмотрены перспективы выхода ивент-индустрии из кризиса, вызванного пандемией COVID-19.

Ключевые слова: ивент, ивент-индустрія, ивент-менеджмент, бизнес-ивенты, ивент-туризм.

Постановка проблеми. Івент-індустрія як окремий сектор світової економіки сформувалася протягом останньої чверті ХХ ст. За результатами дослідження міжнародної організації Ради івент-індустрії (*Events Industry Council*) у 2017 р. лише бізнес-івенти згенерували понад 1.07 трлн дол. США надходжень та залучили більше ніж 1.5 млрд учасників з понад 180 країн світу. Прямий внесок бізнес-івентів до світового ВВП становить 621.4 млрд дол. США, а з урахуванням мультиплікативних ефектів – 1.5 трлн дол. США. Кількість працівників, залучених в організації бізнес-івентів, – 10.3 млн осіб, а з урахуванням непрямой зайнятості – 25.9 млн осіб, що брали участь в обслуговуванні учасників бізнес-івентів [1, с. 6].

© Ткаченко Т., Дупляк Т., Забалдіна Ю., 2020

Міжнародна організація зі стандартизації (*International Organization for Standardization, ISO*) розробила у 2012 р. стандарт *ISO 20121:2012* "Система менеджменту сталості івентів. Вимоги та настанови щодо застосування", що дає можливість розвиватися івент-індустрії з мінімальним негативним впливом на навколишнє середовище, інфраструктуру та місцеву економіку. Міжнародний стандарт розроблено безпосередньо до проведення Літніх Олімпійських ігор 2012, що проходили у м. Лондон. У стандарті *ISO 20121* застосовується наскрізний підхід, тобто вимоги цього документа можна використовувати під час організації та проведення будь-яких видів івентів, незалежно від їх масштабу, тематики та географії учасників [2].

Івенти не лише є засобом отримання доходу для підприємств-організаторів, вони також слугують туристичними атракторами для дестинацій та працюють на їхній престиж. Тобто івенти стимулюють розвиток туризму та позитивно впливають на національну економіку країни, в якій вони проводяться. Це зумовлює необхідність теоретичного обґрунтування концептуальних засад механізмів розвитку івент-індустрії, зокрема івент-менеджменту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Термін "івент" (*event*) запозичений з англійської мови. В українській йому найбільше відповідають поняття "подія" та "захід". Наукові праці, що присвячені івентам, вперше з'явилися у 70-х роках ХХ ст. Провідними іноземними вченими, які досліджували івенти та їхній вплив на розвиток туризму, є: Б. Річі [3], Д. Гетц [4], Дж. Голдблатт [5] та ін.

Відомий науковець з Університету Квінсленда (Австралія) Б. Річі вважає івенти важливою складовою конкурентоспроможності туристичної дестинації. На його думку, до івентів належить широке коло подій, що зумовлюють високий рівень зацікавленості та залучення з боку як відвідувачів, так і постійних мешканців дестинації. Він також досліджував вплив холмарк-івентів (події, які ототожнюються з конкретною дестинацією та мають особливий місцевий колорит) і мега-івентів (світові події, які мають глобальний економічний вплив) на туристичну дестинацію.

Поняття "івент-туризм" у науковий обіг увів у 1987 р. Д. Гетц. Він трактував івент-туризм з точки зору попиту (подорожі туристів з метою відвідування різних івентів) і пропозиції (проведення івентів для залучення туристів до дестинації та формування позитивного іміджу туристичної території). Д. Гетц відповідно до мети їх проведення виділив такі типи івентів: культурні (фестивали, карнавали, релігійні події); політичні та державні (саміти, офіційні візити); мистецькі та розважальні (концерти, церемонії вручення); бізнес (ділові зустрічі, конгреси, виставки, ярмарки); освітні та наукові (конференції, семінари); приватні (весілля, вечірки, дні народження); спортивні змагання.

Сучасний науковець і провідний лектор з івент-планування в Університеті королеви Маргарет (м. Едінбург, Великобританія) Дж. Голдблатт [7] останні 20 років досліджує івент-менеджмент як освітню дисципліну

та публікує серію навчальних книг за цією тематикою. На його думку, івент – це унікальний відрізок часу, що проводиться в супроводі ритуалів і церемоній для задоволення особливих потреб людини, а івент-менеджмент – сукупність заздалегідь визначених заходів для ефективного проведення івенту. У своїх працях Дж. Голдблатт детально розглядає такі складові івент-менеджменту: івент-планування, управління ризиками в івентах, управління людськими ресурсами та фінансами в івент-індустрії, івент-маркетинг та ін. Також вагоме значення надається професії івент-менеджер і кар'єрному розвитку в цій сфері діяльності.

Серед вітчизняних науковців починає зростати зацікавленість до розвитку івент-індустрії в Україні. Наукові праці здебільшого стосуються теорії івент-менеджменту, практики його застосування в туризмі [9], проте в них відсутня систематизація наукових досліджень.

Метою статті є дослідження регіональної структури міжнародного ринку бізнес-івентів, оцінка впливу розвитку івент-індустрії на економіку країни, а також аналіз освітніх програм з івент-менеджменту в туризмі провідних світових закладів вищої освіти.

Матеріали та методи. Теоретико-методологічною основою статті є праці закордонних науковців з івент-менеджменту, матеріали Ради івент-індустрії (*Events Industry Council*) та онлайн-платформи *Studyportals*. У процесі дослідження використано такі наукові методи та підходи: системний, аналіз і синтез, порівняння, графічний.

Результати дослідження. Оцінюючи розвиток івент-індустрії на світовому ринку, міжнародна статистика оперує такими основними індикаторами: кількість проведених івентів, кількість учасників івентів, а також обсяг надходжень від проведених івентів. Результати аналізу регіональної структури міжнародного івент-ринку свідчать, що за обсягом надходжень від проведених бізнес-івентів виділяються Північна Америка (35.6 %) та Західна Європа (30.3 %). Третю позицію у рейтингу за обсягом надходжень від проведених бізнес-івентів (25.3 %) посідає Азійський регіон (рис. 1).

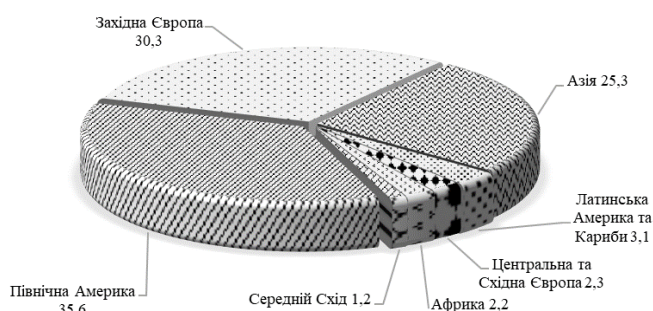

Рис. 1. Регіональна структура міжнародного івент-ринку за обсягом надходжень від проведених бізнес-івентів, %

Джерело: розроблено авторами на основі [1, с. 10].

За даними Ради івент-індустрії, до рейтингу країн з найбільшим прямим внеском бізнес-івентів до ВВП у 2017 р. входили: Сполучені Штати Америки, Китай, Німеччина, Великобританія, Японія, Канада, Італія, Австралія, Франція, Мексика (табл. 1).

Таблиця 1

Топ-10 країн за рівнем впливу бізнес-івентів на економіку

Місце	Країна	Надходження, млрд дол. США	Внесок у ВВП (прямий вплив), млрд дол. США	Кількість учасників, тис. од.	Кількість працівників, тис. осіб
1	США	325.0	184.2	252600	2489
2	Китай	132.4	87.8	213816	1844
3	Німеччина	123.7	71.4	149796	997
4	Великобританія	92.6	51.5	120164	774
5	Японія	61.1	32.4	95493	374
6	Канада	33.1	19.3	49538	229
7	Італія	32.5	17.7	56410	250
8	Австралія	30.1	15.2	41755	193
9	Франція	28.6	14.6	44537	192
10	Мексика	25.4	18.1	31359	516

Джерело: розроблено авторами на основі [1, с. 13].

Найпопулярнішими бізнес-івентами є конференції та виставки. У 2018 р. на них припадало 23 % ринку бізнес-івентів у Північній Америці та 20 % у Європі. Друге місце за кількістю бізнес-івентів посідають тренінги та інші освітні заходи для працівників: 20 % – у Північній Америці та 17 % – у Європі. Одним з ефективних способів заохочення працівників вважають інсентив-тури, на які припадає 11 % бізнес-івентів у Північній Америці та 9 % у Європі [7, с. 11].

До рейтингу європейських міст за кількістю проведених бізнес-івентів входять: Лондон (Великобританія), Барселона (Іспанія), Берлін (Німеччина), Амстердам (Нідерланди), Париж (Франція), Мадрид (Іспанія), Франкфурт (Німеччина), Рим (Італія), Мюнхен (Німеччина), Прага (Чеська Республіка) [7, с. 82].

За результатами опитування, проведеного у 2018 р. онлайн-платформою *Event MB*, 89 % працівників івент-індустрії повністю задоволені своєю професією, а їхня середньорічна заробітна плата становить 65,16 тис. дол. США в Нью-Йорку (США) та 26.1 тис. фунтів у Лондоні (Великобританія) [8].

Це свідчить, що івент-індустрія є потужним і швидкозростаючим сектором економіки, що потребує кваліфікованих кадрів. Розвиток івент-індустрії сприяв значному попиту на формальну освіту, зокрема на освітні та тренінгові програми з івент-менеджменту.

У 90-х роках ХХ ст. в університетах США та Великобританії з'являються навчальні курси з івент-менеджменту за спеціальностями: туризм, гостинність і дозвілля. З 2004 р. у Великобританії засновано Асоціацію освіти з івент-менеджменту *AEME (The Association for Events*

Management Education). Згідно з британським академічним класифікатором освітніх програм *JACS (Joint Academic Coding System)* "Івент-менеджменту" присвоєно код *N 820* [9].

На онлайн-платформі *Studyportals* представлено 235 бакалаврських (*bachelorsportal.com*) і 108 магістерських програм (*mastersportal.com*), предметом вивчення яких є івент-менеджмент. Варто зауважити, що лише заклади вищої освіти Великобританії представили 125 бакалаврських та 54 магістерських програм. Лідерами за кількістю освітніх програм з івент-менеджменту є США, Австралія, Канада, Німеччина та Франція [10; 11].

Представлені *освітні програми* за своєю назвою та змістовним наповненням можна поділити на декілька груп:

- орієнтовані на підготовку фахівців з організації та просування *івентів різних типів*. Зазвичай, це "івент-менеджмент" або "міжнародний івент-менеджмент";
- націлені на *івенти певної тематики* – спортивні, ділові, культурні. Наприклад, Університет Де Монфорт (Великобританія) пропонує програму "Культурний івент-менеджмент", Бізнес-школа *KEDGE* (Франція) – "Міжнародний спорт та івент-менеджмент";
- ті, що вивчають *івент-менеджмент у контексті туризму*. Зокрема "Стратегічний івент-менеджмент і туристичний менеджмент" у Бізнес-школі *SKEMA* (Франція); "Туризм та івенти" в Університеті Фліндерса (Австралія); "Діловий туризм та івент-менеджмент" у Туристичній школі Барселони "*Euroaula*" (Іспанія); "Міжнародний туризм, гостинність та івент-менеджмент" в Берлінській школі бізнесу та інновацій (Німеччина) [11].

Отже, освітні програми з івент-менеджменту часто розглядають у взаємозв'язку з туризмом, проте завдяки такій синергії стають все привабливішими для споживачів освітніх послуг. У *табл. 2* наведено зміст магістерських освітніх програм, що поєднують івент-менеджмент і туризм, запроваджених у провідних університетах різних країн світу.

Ефективність освітніх програм з івент-менеджменту залежить від співвідношення теоретичних знань і практичних навичок. Змістовне наповнення освітніх програм з івент-менеджменту обумовлено не лише вимогами ринку праці, а й постійним зростанням кількості івентів та їх урізноманітненням. Перспективність професії "івент-менеджер" обґрунтовують багатогранністю івент-індустрії, що дає можливість випускнику освітньої програми знайти себе в одному з її секторів – від організації конференцій і виставок до музичних фестивалів, приватних івентів та інсентив-турів.

Світова криза, спричинена пандемією *COVID-19*, не могла не вплинути на івент-індустрію через карантинні обмеження. Івенти (церемонії нагородження, конференції, торгові виставки, концерти, фестивалі та ін.), зокрема Літні Олімпійські ігри, Євробачення та Каннський кінофестиваль, перенесені на подальший період. Деякі івенти

проводили онлайн. Насамперед, це корпоративні заходи (наради, збори, презентації) та освітні івенти (вебінари, онлайн-школи, конференції). Також з'явився новий формат івентів – онлайн-весілля.

Таблиця 2

Магістерські освітні програми з івент-менеджменту в туризмі

Назва	ЗВО, країна	Освітні компоненти
Туризм та івенти	Університет Фліндерса, Австралія	Можливості інноваційного та креативного мислення; дизайн та менеджмент фестивалів та івентів; методи дослідження туризму; імідж дестинації та туризм; бізнес-планування туризму; проблеми сучасного туризму
Міжнародний туризм, гостинність та івент-менеджмент	Берлінська школа бізнесу та інновацій, Німеччина	Стратегічний маркетинг гостинності; операційний менеджмент гостинності; методи дослідження; крос-культурний менеджмент; івент-менеджмент; підприємництво в туризмі та івент-індустрії; управління міжнародними проєктами; бізнес-рішення для гостинності та івентів; програма розвитку лідерства
	Університет Хартфордшира, Великобританія	Маркетинг і технології для туризму, гостинності та івентів; управління людьми для індустрії туризму, гостинності та івентів; методи досліджень у сфері туризму, гостинності та івентів; криза, ризики та відновлення для туризму, гостинності та івентів
Туристичне управління фестивалями та івентами	Університет Томпсон Ріверс, Канада	Основи туризму; маркетинг та обслуговування клієнтів; екологічні проблеми туризму; туристична політика та планування; дослідження в галузі туризму; івент-туризм; культурні івентів; івент-логістика
Міжнародне дозвілля, туризм та івент-менеджмент	Університет прикладних наук НХЛ Стенден, Нідерланди	Теоретичні основи дозвілля та туризму; якість відпочинку та туризму; політика планування та майбутнє дозвілля і туризму; критичні питання гостинності та туризму; тімблдінг у туризмі та івентах
Туризм та івент-менеджмент	Університет Мідвей, США	Бізнес-право; фінансовий менеджмент; стратегічний маркетинг-менеджмент; глобальний бізнес; аналітика туристичної індустрії; брендинг дестинацій; івент-менеджмент
	Університет Вест-Індії, Барбадос	Стратегічне планування та управління; методи дослідження для бізнесу та соціальних наук; управління туристичними дестинаціями; стратегічний маркетинг для туризму та гостинності; управління спортом та івентами; івент-менеджмент; управління людськими ресурсами
Менеджмент міжнародного туризму та івентів	Університет Клайпеди, Литва	Івент-менеджмент та інновації; методологія дослідження івентів у туризмі; туристична політика та корпоративне управління; управління туристичними дестинаціями

Джерело: розроблено авторами на основі [11].

Вихід івент-індустрії з кризової ситуації залежить від декількох факторів. Основним чинником є ефективність заходів щодо стримування поширення вірусу та уникнення другої хвилі захворювання COVID-19, а також розробка й доступність вакцини. Експерти не знають, як швидко після закінчення пандемії до людей повернеться звичка брати участь в івентах. Передусім це пов'язано зі страхом за своє здоров'я. Вагомим є також вплив зниження доходів та заощаджень

у споживачів івент-послуг через глобальну економічну кризу. Тож не варто розраховувати на те, що івент-індустрія відразу повернеться до докризового стану. Наприклад, виробник програмного забезпечення *Microsoft* планує проводити всі внутрішні та зовнішні івенти лише онлайн до липня 2021 р. Проте поступово починають відновлюватися приватні івенти (весілля, вечірки, дні народження) з обмеженою кількістю осіб, проведення спортивних змагань без глядачів, а також розважальні опен-ейр івенти (на відкритому повітрі). Так, український гурт "БЕЗ ОБМЕЖЕНЬ" провів концерти просто неба у форматі "безпечний автоконцерт", під час яких глядачі знаходилися у власних авто. Музичний гурт "*Green Grey*" започаткував, а деякі українські виконавці продовжили проведення вертикальних концертів у готелі "Братислава" (м. Київ) на сцені, що знаходилася на даху одного з його корпусів, а глядачі дивилися концерт з балконів номерів готелю з дотриманням усіх правил карантину.

Висновки. Визначення особливостей регіональної структури міжнародного ринку бізнес-івентів, а також світового досвіду підготовки кадрів для івент-індустрії сприятиме подальшому розвитку методологічних засад планування діяльності цього перспективного сектора економіки для України, створенню соціально-економічних механізмів, відновленню івент-індустрії після кризи, спричиненої пандемією *COVID-19*.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Global Economic Significance of Business Events 2018. Events Industry Council. Oxford Economics. URL: <https://insights.eventscouncil.org/Portals/0/OE-EIC%20Global%20Meetings%20Significance%20%28FINAL%29%202018-11-09-2018.pdf>.
2. ISO 20121:2012 "Event sustainability management systems – Requirements with guidance for use". URL: <https://www.iso.org/iso-20121-sustainable-events.html>.
3. Ritchie B. and Crouch G. (2010). A model of destination competitiveness / sustainability: Brazilian perspectives. URL: <https://www.scielo.br/pdf/rap/v44n5/v44n5a03.pdf>.
4. Getz D. (2008). Event tourism: Definition, evolution, and research. *Tourism Management*, 29 (3). p. 403-428.
5. Goldblatt J. (2013). *Special Events: Creating and Sustaining a New World for Celebration*, 7th Edition, 423 p.
6. Mykhailichenko H., Kravtsov S., Zabaldina Y. Planning of event portfolio for tourism destination in post quarantine period. *Вісник Київ. нац. торг.-екон. ун-ту*. 2020. № 2. С. 36-47.
7. Global Meetings and Events Forecast 2018. URL: <https://www.amexglobalbusinesstravel.com/content/uploads/2017/12/2018-Global-Meetings-Forecast-US.pdf>.
8. Event Statistics (2020 Edition). Event MB. URL: <https://www.eventmanagerblog.com/event-statistics>.

9. Ryan W. G. (2016). How do you "do" event management education (EME)?: a case study of event management higher education awards. *Event Management*. URL: <https://usir.salford.ac.uk/id/eprint/36941/7/s7.pdf>.
10. Best Bachelor's degrees in Event Management 2020. URL: <https://www.bachelorsportal.com/search/bachelors-degrees/event-management/#q=di-313|lv-bachelor?>
11. Best Master's degrees in Event Management 2020. URL: <https://www.mastersportal.com/search/masters-degrees/event-management/#q=di-313|lv-master?>

Стаття надійшла до редакції 13.07.2020.

Tkachenko T., Dupliak T., Zabaldina Yu. Event industry and tourism in the world economy.

Background. *The event industry, as a separate sector of the world economy, was formed during the last quarter of the twentieth century. Events are not only a means of generating income for the host companies, but also serve as tourist attractions for destinations and work for their prestige. Events stimulate the development of tourism and have a positive impact on the national economy of the country where they are held. This necessitates a theoretical substantiation of the event management conceptual foundations and the study of event industry mechanisms development.*

An analysis of recent research and publications has shown that interest in the event industry development in Ukraine is only beginning to grow among domestic scientists. The vast majority of scientific papers relate to the theory of event management and the practice of its application, and they are characterized by a lack of scientific research systematization.

The aim of the article is to study the business events international market regional structure, assess the impact of event industry development on the country's economy, as well as analyze educational programs on event management in tourism of the world's leading higher education institutions.

Materials and methods. *The theoretical and methodological basis of the article are foreign scientists works on event management, materials of the Event Industry Council and the online platform Studyportals. In the process of research such scientific methods and approaches as system, analysis and synthesis, comparison, graphic are used.*

Results. *The results of international event market regional structure analysis show that North America (35.6%) and Western Europe (30.3%) are ahead in terms of revenues from business events. The third position in the ranking in terms of revenues from business events (25.3%) is occupied by the Asian region. According to the Event Industry Council, the ranking of countries with the largest direct contribution of business events to GDP included: USA, China, Germany, Britain, Japan, Canada, Italy, Australia, France, Mexico. The most popular business events are conferences and exhibitions which accounted for 23% of the business event market in North America and 20% in Europe. The second place for the number of business events is occupied by trainings and other training events for employees – 20% in North America and 17% in Europe. Incentive tours, as one of the most effective ways to encourage employees, account for 11% of business events in North America and 9% in Europe. In 90s of the twentieth century the event management courses in the context of tourism, hospitality and leisure have begun to appear in USA and UK universities. Since 2004 the Association of Event Management Education (AEME) has been established in the UK. Event management education programs are often considered in connection with tourism, and due to this synergy, they became more attractive to consumers of educational services.*

Conclusion. *The identification of business events international market regional structure features, as well as the world experience of training in event industry, will allow to develop methodological framework for planning the development of this perspective sector of Ukraine economy.*

Keywords: event, event industry, event management, business events, event tourism.

REFERENCES

1. Global Economic Significance of Business Events (2018). Events Industry Council. Oxford Economics. Retrieved from <https://insights.eventscouncil.org/Portals/0/OE-EIC%20Global%20Meetings%20Significance%20%28FINAL%29%202018-11-09-2018.pdf> [in English].
2. ISO 20121:2012 "Event sustainability management systems – Requirements with guidance for use." Retrieved from <https://www.iso.org/iso-20121-sustainable-events.html> [in English].
3. Ritchie, B. & Crouch, G. (2010). A model of destination competitiveness / sustainability: Brazilian perspectives. Retrieved from <https://www.scielo.br/pdf/rap/v44n5/v44n5a03.pdf> [in English].
4. Getz, D. (2008). Event tourism: Definition, evolution, and research. *Tourism Management*, 29 (3), 403-428 [in English].
5. Goldblatt, J. (2013). Special Events: Creating and Sustaining a New World for Celebration, 7th Ed [in English].
6. Mykhailichenko, H., Kravtsov, S., & Zabaldina, Y. (2020). Planning of event portfolio for tourism destination in post quarantine period. *Visnyk Kyiv. nac. torg.-ekon. un-t*, 2, 36-47 [in English].
7. Global Meetings and Events Forecast (2018). Retrieved from <https://www.amexglobalbusinesstravel.com/content/uploads/2017/12/2018-Global-Meetings-Forecast-US.pdf> [in English].
8. Event Statistics (2020). EventMB. Retrieved from <https://www.eventmanagerblog.com/event-statistics> [in English].
9. Ryan, W. G. (2016). How do you "do" event management education (EME)?: a case study of event management higher education awards. *Event Management*. Retrieved from <https://usir.salford.ac.uk/id/eprint/36941/7/s7.pdf> [in English].
10. Best Bachelor's degrees in Event Management (2020). Retrieved from <https://www.bachelorsportal.com/search/bachelors-degrees/event-management/#q=di-313|lv-bachelor?> [in English].
11. Best Master's degrees in Event Management (2020). Retrieved from <https://www.mastersportal.com/search/masters-degrees/event-management/#q=di-313|lv-master?> [in English].